

FA'AOTIRA'A NĀ TE FARE 'ĀPO'ORA'A NO PORINETIA FARĀNI

TURE FENUA

e ha'amau nei i te papa ture faufa'a tupuna i Pōrīnetia farāni ma te ha'apāpū i te mau pāpa'ira'a o tāna Puta VI i ni'a i te mau patu parau tau'amuri, te mau māhora e te mau ārea fenua pāroruhia
NOR. SCP1500804LP

I muri a'e i te horo'ara'a mana'o a te tōmite teitei no Porinetia farāni;

I muri a'e i te horo'ara'a mana'o a te Tōmite mātutu ti'a rau e mata u'i ;

Ua fa'aoti te 'āpo'ora'a rahi no Porinetia farāni ;

Ia au i te parau ha'apāpūra'a no te horora'a 'ore mai roto mai i te Tōmite hi'opo'a ture a te Haunui tei fa'ahitihia i te rata n° 1555 no te 10 no novema 2015 ;

Te ha'amana nei te Peretiteni no Porinetia farāni i te ture fenua e fa'ahitihia nei te fa'anahora'a i muri nei :

'Īrava LP 1.- Ha'amaura'a o te papa ture faufa'a tupuna i Pōrīnetia farāni

Ua ha'amauhia te tahi papa ture faufa'a tupuna i Pōrīnetia farāni, mā te fa'ata'a te tuha'a mana 'iriti ture, oia te mau fa'auera'a a te ture fenua, e te tuha'a fa'aturera'a, oia te mau fa'auera'a a te mau fa'aotira'a rau a te 'Āpo'ora'a fa'aterehau.

Te tuha'a 'iriti ture, teie tōna fa'anahora'a :

- Puta I : Te mau fa'auera'a 'āmui i ni'a i te tā'ato'ara'a o te faufa'a tupuna peu tumu ;
- Puta II : Te mau fare ha'apu'era'a parau ;
- Puta III : Te mau fare vaira'a puta;
- Puta IV : Te mau fare manaha ;
- Puta V : Te 'ihipapa;
- Puta VI : Te mau patu parau tau'amuri, te mau fenua e te mau māhora pāroruhia ;
- Puta VII : Te mau fa'auera'a rau.

'Īrava LP 2 – Pāpa'i o te Puta VI o te papa ture faufa'a tupuna i Pōrīnetia farāni

Ua pāpa'ihia te Puta VI o te papa ture faufa'a tupuna i Pōrīnetia farāni, ia au i te parau 'āpiti nō te 'ōpuara'a ture fenua.

'Īrava LP 3 – Parau 'āpiti e ha'amana'o ra i te mau fa'auera'a i ni'a i te mana o te Hau

I roto i te faufa'a tupuna i Pōrīnetia farāni, tē vai ra te tahi parau 'āpiti e fa'ata'a ra i te mau fa'auera'a mana 'iriti ture e te mana 'Āpo'ora'a hau e fa'a'ohipahia i Pōrīnetia farāni e, mana ho'i nō te Hau, e hau atu ā te mau fa'auera'a e vai ra i roto i te papa ture faufa'a tupuna o te hau farāni.

'Īrava LP 4 – Taurira'a o te papa ture o te arutaimāreva

Ua tauihia te pene 1 o te Puta III, o te papa ture arutaimāreva i Pōrīnetia farāni mai teie i muri nei :

1° i te 'īrava D. 311-1 :

- a) te piti o te ahe'e, teie tōna pāpa'ira'a : « E tano teie tōmite ia tātuha'ahia i roto i nā tōmite 'āma'a 'ōhipa ta'a'ē. » ;

b) ua fa'a'orehia te maha o te ahe'e (1°).

2° i te 'īrava A. 311-1 :

a) i te piti o te ahe'e, ua fa'a'orehia te mau ta'o : « 'ā'amu e aore ra peu tumu » ;

b) i te maha o te ahe'e, ua fa'a'orehia te mau ta'o « e o te faufa'a tupuna parau tau'amuri e te peu tumu ».

'īrava LP 5 – Fa'a'orera'a e te monora'a o te mau horora'a

I. – Ua 'ore e tē vai 'ore nei te mau fa'auera'a tāhapa ato'a o teie ture fenua, e hau atu ā :

1° te mau fa'auera'a o te mau pene I e te II o te upo'o parau V o te papa ture o te fa'anahonahora'a fenua i Pōrīnetia farāni ;

2° te fa'aotira'a n° 76-112 o te 14 nō tētepa 1976 ma te tau i te upo'o parau III o te fa'aotira'a n°61-44 o te 8 nō 'eperera 1961 i ni'a i te papa ture o te fa'anahonahora'a o te fenua.

II. – I roto i te mau 'īrava ture a te mana ha'amau ture e te mana fa'a'ohipa ture e vai mana ra, ua monohia te mau 'īrava ture ha'amau e te mau 'īrava ture fa'a'ohipa ato'a, ua monohia te mau horora'a i ni'a i te mau fa'auera'a o te papa ture fa'anahonahora'a i te mau patu parau rahi e te mau horora'a i ni'a i te mau fa'auera'a 'aifaito o te papa ture faufa'a tupuna i Pōrīnetia (te tuha'a ha'amaura'a ture)

'īrava LP 6 – Te mau fa'auera'a taupoto

E mana te mau fa'auera'a a te Puta VI o te papa ture faufa'a tupuna i Pōrīnetia (te tuha'a mana ha'amau), i muri mai i te piara'a te tuha'a mana fa'a'ohipa, e au nō tōna fa'a'ohipara'a, e ono 'āva'e i muri mai i te piara'ahia teie papa ture, te mea roaroa ĩa.

Te fa'a'ohipahia nei te mau fa'ata'ara'a o te puta VI o te puta ture no te faufa'a tupuna no Porinetia farāni (tuha'a mana 'iriti ture), i muri a'e i te piara'ahia o te tuha'a fa'aturera'a e tītauhia no tō na fa'a'ohipara'a, hou māoti i te onora'a o te 'āva'e i muri a'e i te ha'amanara'ahia o teie nei puta ture.

Te ha'amanahia nei teie parau 'ei ture fenua.

Fa'aotihia i Papeete, i te 19 no novema 2015
Edouard FRITCH.

TURE 'ĀPITI : PUTA VI O TE PAPA TURE FAUFA'A TUPUNA I PŌRĪNETIA

PUTA VI. –Te mau patu parau tau'amuri e te mau area fenua pāroruhia

Upo'o parau I – Te mau pū manafa'atere

Pene 1. –Tōmite o te faufa'a tupuna parau tau'amuri i Pōrīnetia farāni

'Īrava LP. 610-1. – Ua ha'amauhia te tahi tōmite faufa'a tupuna tau'amuri nō nā tuha'a e piti : te tahi nō te faufa'a tupuna tau'amuri mana'a 'ore e te tahi nō te faufa'a tupuna tau'amuri mana'a.

Teie tāna mau uta'a :

- te fa'araharaha i te mana'o o te huirā'atira i ni'a i te parau o te pāroruhia'a i te mau faufa'a mana'a 'ore, e aore ra te mau faufa'a mana'a, e te mau 'āmuira'a faufa'a mana'a 'ore tau'amuri, i tano roa ia 'atu'atuhia tō rātou maita'i, ia au i te hi'ora'a i te pae o te 'ā'amu, te ano'ihī, te 'ihī, e aore ra te anoha'a ;

- te mataara i ni'a i te pāroruhia'a i taua mau faufa'a ra e te parau i te mau taime ato'a taua mau faufa'a nei a fifi ai ;

- te tuatāpapa e te vauvau i te mana'o, ma te tauturu a te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu tau'amuri, te mau rāve'a ato'a nō te 'atu'atura'a i taua mau faufa'a ra ;

E pūpū ho'i i mua i te fa'aterera'a ha'apa'o i te mau patu tau'amuri i te mau 'āveira'a nō te fa'a'ohipara'a o te poritita tuatāpapa-mā'imira'a, te pāroruhia'a e te 'atu'atura'a i te faufa'a tupuna tau'amuri mana'a 'ore.

E ti'a roa i te fa'aterehau ha'apa'o i te mau patu tau'amuri i te 'apo mai i te mana'o o te tōmite o te faufa'a tupuna tau'amuri i ni'a i te mau uira'a ato'a i te pae o te tuatāpapara'a, te pāroruhia'a e te 'atu'atura'a i te faufa'a tupuna tau'amuri mana'a 'ore i Pōrīnetia farāni.

'Īrava LP. 610-2. – Nā te tōmite faufa'a tupuna tau'amuri mana'a e hōro'a i tōna mana'o i ni'a i te mau uira'a ia tu'u e aore ra ia tāpa'o ei mau faufa'a mana'a 'ore te mau patu tau'amuri, e tae atu i te anira'a ia tu'u e aore ra ia tāpa'o, ia au i te anira'a a Pōrīnetia farāni :

- I ni'a i te mau mana'o ha'amaura'a i te 'āua pāroruhia'a tano i fa'ata'ahia i roto i te 'Īrava L.P. 621-32 nō teie papa ture. E hōro'ahia te mana'o hō'ē ā taime e te mana'o e tāpa'o e aore e tu'u ei faufa'a mana'a 'ore pāroruhia 'ore i roto i taua 'āua ra ;

- I ni'a i te mau tātā'ira'a, e aore ra te mau 'atu'atura'a e ti'a ia ravehia nō te pāroruhia i te mau patu i nahufaufa'ahia ei patu tau'amuri ;

- I ni'a i te mau 'ohipa e ravehia nō te ha'amaura'a, e aore ra nō te tauira'a, e aore ra nō te vāvāhira'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore piri i te tahi faufa'a mana'a 'ore e vai ra i mua ti'a atu i te mau faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia.

'Īrava LP. 610-3. – Nā te tōmite o te tuha'a o te faufa'a tupuna tau'amuri mana'a e hōro'a i te mana'o :

- I ni'a i te mau anira'a nō te nahufaufa'a e te tāpa'o i te mau tauiha'a mana'a, e aore ra te 'āmuira'a faufa'a tau'amuri mana'a, e tae atu i te mau mana'o nō te nahufaufa'a e te tāpa'o i 'ōpuahia e Pōrīnetia farāni ;

- I te mau taime ato'a a fa'aoti ai te fa'aterehau ha'apa'o i te mau patu tau'amuri, i ni'a i te mau 'ōpuara'a o te tauira'a, te hōro'a fa'a'erera'a, te tauira'a, te tātā'ira'a e aore ra te ha'amaita'ira'a i te mau tauiha'a mana'a, e aore ra te mau patu tau'amuri mana'a nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia ;

- E i ni'a i te mau uira'a ato'a e fa'ataehia i mua iāna e te fa'aterehau ha'apa'o i te mau patu tau'amuri i ni'a i te pāroruhia'a, e aore ra te 'atu'atura'a i te mau tauiha'a mana'a 'ore.

‘Īrava LP. 610-4. – I roto i te fa’anahora’a o te ‘ana’ira’a, e aore ra te tāpa’ora’a faufa’a mana’a e te faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra ia tu’uhia i roto i te anira’a, e aore ra te vauvaura’a mana’o e ‘āna’i te faufa’a mana ‘ore ei patu tau’amuri, ia au i te fa’a’ohipara’a o te fa’auera’a o te ‘Īrava L.P. 621-22 o teie papa ture, te fa’ahepora’a ia tāmāu, ia au i tōna huru, te mau tauiha’a mana’a, e aore ra te ‘āmuira’a tauiha’a mana’a, o tei riro ei ‘āpiti i roto i te ‘ā’amu, te ano’ihi, te ‘ihi, te anoha’a e aore ra te peu tumu, e putuputu mai te tōmite i roto i te fa’anahora’a tōmite mero hope.

‘Īrava LP. 610-5. – E peretītenihia te tōmite faufa’a tupuna tau’amuri e te fa’aterehau ha’apa’o i te mau patu tau’amuri ; teie te fa’anahora’a o te mau mero :

1° te mau ti’a o te fa’aterera’a haufenua o Pōrīnetia farāni ;

2° te mau ti’a o te ‘Āpo’ora’a rahi o Pōrīnetia farāni ;

3° te mau ti’a nō te ‘oire ;

4° te mau ti’a o te mau tā’atira’a, e aore ra te mau tōtaiete, i ha’amauhia i ni’a i te ha’amaita’ira’a o te ‘ite, te pārorura’a e te ‘atu’atura’a i te faufa’a tupuna.

5° te mau mero i mā’itihia nō tō rātou ‘aravihi i te pae o te faufa’a tupuna e te ihinūna’a tūta’ere.

‘Īrava LP. 610-6. – E putuputu te mau tuha’a ‘ohipa a te tōmite faufa’a tupuna tau’amuri, ia au i te tītaura’a, e putuputura’a mero tuha’a, e aore ra e putuputura’a mero hope, i ni’a i te tītaura’a a tō rātou peretīteni.

E ti’a i te mau mero ti’amana ia tono ei mono te tahi mero o tā rātou i mā’iti, i rotopū ia rātou e aore ra te tahi ‘āpiti o tā rātou i mā’iti, eiaha rā, nō teie hi’ora’a hōpe’a nei, te mero i mā’iti-‘ē-hia na te mono, eita ra e ti’a i te mero ta’i tahi ia ti’a hau atu i te piti mero ‘ē atu.

Ia vata te pārahira’a, hau atu i te toru ‘āva’e hou te tai’o mahana a hope ai te manahō o tei au mai, e mā’itihia te tahi mono nō te roara’a o te manahō e toe ra.

E mana te fa’aotira’a a te tōmite mai te peu ua tae mai te ‘āfa rahi o tōna mau mero.

Ia ‘ore te hapanui e roa’a, e tītau-fa’ahou-hia te tōmite i roto i te area taime e piti ē ‘ahuru mahana. I reira rā, e rave mana o ia i tāna fa’aotira’a noa atu te rahira’a o te mau mero i tae mai.

E ravehia te fa’aotira’a ia au i te mā’itira’a a te pae rahi. Ia tū te mau reo mā’iti, nā te peretīteni e fa’aoti.

Nā te piha ‘ohipa ha’apa’o i te mau patu tau’amuri e ha’apa’o mai i te pāpa’ira’a parau a te tōmite.

Upo’o parau II – Te mau patu tau’amuri

Pene 1. – Faufa’a mana’a ‘ore

Tuha’a 1. – Nahufaufa’a o te mau faufa’a mana’a ‘ore

‘Īrava LP. 621-1. – Te mau faufa’a mana’a ‘ore i ‘itehia te tahi maita’i nō te huirā’atira, i roto anei i te ‘atu’atura’a iāna, i te pae o te ‘ā’amu, te ano’ite, te ‘ihi, te anoha’a e aore ra te peu tumu, e nahufaufa’ahia rātou ei faufa’a tau’amuri, tōna tā’ato’ara’a e aore ra te tahi tuha’a, e te tahi fa’aotira’a i ravehia i roto i te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau, e aore ra i ni’a i te anira’a a te fa’aterehau ha’apa’o i te mau patu tau’amuri, e aore ra i ni’a i te anira’a a te fatu faufa’a.

Ua tai’ohia ei faufa’a mana’a e riro i te nahufaufa’ahia ei patu tau’amuri :

- a) te mau patu ‘ōfa’i tarai nō te tau tau’amuri, e tae atu i te mau hōho’a nana’o tau’amuri, te mau pēni i ni’a i te mau patu mou’a e te mau vāhi vaira’a ma’i tau’amuri, e tanura’a ma’i anei, e a ana anei, e tae atu i te mau fenua e vai ra te mau tāpa’o orara’a ta’ata nō te tau tau’amuri ‘ē ;

b) Te mau faufa'a tupuna peu tumu i raro i te moana, oia ho'i te mau tāpa'o ato'a e fa'ata'a ra i te orara'a o te ta'ata i raro i te vai, te tahi noa anei tuha'a e aore ra te tā'ato'ara'a, e noa atu e mea tātau, mai te mau fa'anahora'a, te mau fare, te mau pou e aore ra te mau papa fenua nō te tau'amuri roa ra, e tae atu i te mau māhora piri mai i pu'e i te mau tāpa'o orara'a ta'ata e te uru rā'au ;

c) Te mau faufa'a mana'a 'ore e ti'a roa ia nahufaufa'ahia nō te tu'ura'a i te hiti, te fa'aateateara'a, e aore ra te ha'afaufa'ara'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore ei patu tau'amuri ;

d) Te mau faufa'a mana'a 'ore e fa'ata'a ra tō rātou ti'ara'a i roto i te tahi 'ā'amu e aore ra te tahi 'ā'ai.

'Īrava LP. 621-2. – E vai ato'a i raro a'e i te mau fa'auera'a a teie papa ture te mau faufa'a mana'a 'ore i nahufaufa'ahia ia au i te fa'a'ohipara'a :

a) O te fa'aotira'a n° 865 a.p.a. nō te 23 nō tiunu 1952 i ni'a i te nahufaufa'a nō te 'atu'atu i te patu e te mau māhora parau o te mau Fenua farāni i 'Oteania ;

b) O te fa'aotira'a n° 1148 a.p.a. nō te 3 nō tetepa 1952 i ni'a i te nahufaufa'a nō te 'atu'atura'a i te mau patu o te mau motu tuha'apae ;

c) O te fa'aotira'a n° 623 CM nō te 20 nō tiurai 1993 tauihia, e fa'ahiti ra i te nahufaufa'a o te fare o James Norman Hall e tōna 'āua tiare, e vai i te 'oire nō Arue, ei patu parau tau'amuri ;

d) O te fa'aotira'a n° 2001-1673 CM nō te 9 nō tītema 2002 i ni'a i te nahufaufa'a i te fare monahi nō Rouru, 'oire nō Rikitea, i te motu nō Mangareva, ta'amotu Ma'areva ;

e) O te fa'aotira'a n° 2002-1998 CM nō te 20 nō tiurai 2002 i ni'a i te nahufaufa'a o te fare pure Peata Miha'era nō Rikitea, motu nō Mangareva, ta'amotu Ma'areva ;

f) O te fa'aotira'a n° 2002-1694 CM nō te 10 nō tītema 2002 i ni'a i te nahufaufa'a o te mau māhora e te mau patu mā te 'āua pāroru, i reira te vaira'a te 'ā'anora'a o te māhora o te marae Te-Ana-Huiari'i, e vai i Maeva, Huahine ;

g) O te fa'aotira'a n° 2003-754 CM nō te 6 nō tiunu 2003 i ni'a i te nahufaufa'a o te patu ha'amana'ora'a o te mau pohe o te Tama'i rahi, e vai i te aroa Bruat, 'oire nō Pape'ete, motu nō Tahiti.

E vai noa te mau faufa'a mana'a 'ore i nahufaufa'ahia ia au i te fa'a'ohipara'a o te fa'aotira'a 865 a.p.a. nō te 23 nō tiunu 1952 i ni'a nei, i raro a'e i te mau fa'auera'a o te papa ture arutaimareva o Pōrīnetia farāni, rātou ihoā ra e ō atu i roto i te fa'aturera'a e fa'a'ohipahia i ni'a i te mau area o te nātura i pāroruhia.

'Īrava LP. 621-3. – Nā te fa'aotira'a o te nahufaufa'a e fa'ata'a i te mau tītura'a o te nahufaufa'a, e hau atu ā te mau uta'a e vai ra.

Ia ravehia te nahufaufa'a i ni'a i te anira'a a te fatu faufa'a mana'a 'ore, e aore ra a te fatu fāna'o i te faufa'a mana'a 'ore a te hau fenua o Pōrīnetia farāni, tē fa'ati'a ato'a ra o ia i te mau tītura'a o te nahufaufa'a e te mau uta'a e vai ra.

Ia hina'arohia taua nahufaufa'a ra e te fa'aterehau ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri, e ravehia te fa'aotira'a ia au i te pu'e parau i fa'aineinehia e te parau fa'ati'a a te fatu faufa'a i ni'a i taua fa'aotira'a ra, e aore ra a te fatu fāna'o faufa'a mana'a 'ore a te hau fenua o Pōrīnetia farāni. Ia 'ore te parau fa'ati'a a te fatu faufa'a, e aore ra a te fatu fāna'o, e nā te fa'aotira'a a te fa'aterera'a hau fenua e rave i te fa'aotira'a o te nahufaufa'a.

Nō te nahufaufa'a i ravehia e te ti'amana, e ti'a te tahi moni fa'aho'ona a te fatu faufa'a ia hōro'ahia mai te peu tē vai ra te mau uta'a e te mau fa'ahepora'a, e tauira'a anei nō te huru, e aore ra te fa'a'ohipara'a o taua vāhi ra i tupu mai ai te tahi pau, pae matēria e ma te pāpū. E fa'ataehia te anira'a o te moni fa'aho'ona i roto i nā 'āva'e e ono, mai te tai'o mahana i fa'ataehia ai te fa'aotira'a o te nahufaufa'a. Ia

‘ore te mana’o e tū nā roto i te hau, e ha’amauhia te moni fa’aho’ona e te ha’avā o te fa’a’ere i te fatura’a fenua.

E ti’a roa i te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau eiaha e fāri’i i te nahufaufa’a fa’ahepohia ia au i te mau tītaura’a i fa’ata’ahia. E tītauhia Īa o ia, i roto i te area e toru ‘āva’e mai te taime a tae mai ai te fa’aotira’a a te ha’avā, e fa’a’ore i te fa’aotira’a o te nahufaufa’a, e aore ra e fa’ahope roa te fa’a’erera’a o te faufa’a mana’a ‘ore.

‘Īrava LP. 621-4. – Ia fifi te pārorura’a o te tahi faufa’a mana’a ‘ore, e ti’a i te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau i te fa’atae i te fatu faufa’a ra te tahi fa’aotira’a, i ravehia ma te fa’aara ‘ore, e tu’uhia ra i roto i te nahufaufa’a o te mau patu parau tau’amuri.

Mai te tai’o mahana i tae mai ai te fa’aarara’a i te fatu faufa’a ra e tē tu’uhia ra i roto i te nahufaufa’a o te mau patu parau tau’amuri, e mana te mau fa’a’ohipara’a ato’a o te nahufaufa’a, ia au i te ture, i ni’a i te faufa’a mana’a ‘ore e tītauhia ra. E ‘ore te mana o te fa’a’ohipara’a mai te peu aita i ravehia i roto i nā ‘āva’e e hō’ē ‘ahuru ma piti o taua fa’aarara’a ra.

‘Īrava LP. 621-5. – Nā te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau e rave i te ‘iritira’a i te nahufaufa’a, te tā’ato’ara’a e aore ra te tahi tuha’a, o te tahi faufa’a mana’a ‘ore i nahufaufa’ahia, i ni’a anei i te tu’ura’a a te fa’aterehau ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, i ni’a anei i te anira’a a te fatu faufa’a.

‘Īrava LP. 621-6. – I. – Eita te faufa’a mana’a ‘ore i nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri e vāvahihia e aore ra e tauihia te vaira’a, noa atu te tahi noa tuha’a, ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau.

II. – Mai te peu e parau fa’ati’a patura’a fare tē tītauhia nō te patura’a e aore ra te ravera’a i te ‘ohipa i ni’a i te mau faufa’a mana’a ‘ore i nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri, e aore ra ei parau fa’a’itera’a i te ‘ohipa, ia au i te fa’a’ohipara’a i te papa ture o te fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni, eita te fa’aotira’a e hōro’a ra i te parau fa’ati’a, e aore ra te fa’aotira’a aita e pāto’ira’a i te fa’a’itera’a i te ‘ohipa, e ravehia ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri. E vaiihohia e toru ‘āva’e taime tu’ua nō te tuatāpapara’a i te mau anira’a parau fa’ati’a patura’a faufa’a mana’a ‘ore nō te ‘āna’ira’a o te mau faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri. Eita te mau fa’auera’a a te papa ture o te fa’anahora’a fenua i Pōrīnetia farāni, i ni’a i te parau fa’ati’a hōro’a noa, e fa’a’ohipahia nō te mau patu e aore ra te mau ‘ohipa e riro i te fa’ahuru’ē i te pa’ari e aore ra te huru o te tuha’a nahufaufa’ahia o te faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra i te fa’ahuru’ē i te ‘atu’atura’a o taua faufa’a mana’a ‘ore ra. Nō reira, e anihia i te feiā ani ia auraro maite i te mau fa’auera’a i fa’ahepohia ia rātou nō te pārorura’a i te faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia e te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri. E fa’atae te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri i taua mau fa’auera’a ra i te mau ta’ata ani ra i muri mai i te taime tu’uā e toru ‘āva’e i fa’ahitihia i ni’a nei.

III. – Aita e parau fa’ati’a tapura’a tumu rā’au e hōro’ahia mā te ‘ore e parau fa’ati’a a te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

IV. – Eita te mau ‘ohipa ‘ē atu e ‘ōpuahia ra i ni’a i te mau faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri e ravehia mā te ‘ore e parau fa’ati’a a te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri. Te mau tītaura’a o te hōro’ara’a i te parau fa’ati’a, tei roto Īa i te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau o tē fa’ata’a mai i te taime tu’uā tuatāpapara’a e, i muri mai i taua taime tu’uā ra, maoti ei parau tītaura’a nā te piha tōro’a i te tahi parau e aore ra te tahi ha’apāpūra’a e au e aore ra ei fa’ananeara’a, e fa’arirohia ai e ua hōro’ahia te parau fa’ati’a. E ravehia te piara’a o te parau fa’ati’a ia au i te mau tītaura’a i ha’amauhia i roto i te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau.

V. – Nō te mau pāherura’a ‘ihipapafenua, te parau fa’ati’a i fa’ata’ahia e te papa ture o te fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni, o te parau fa’ati’a Īa i te fa’ata’ahia i roto i te tuha’a IV o teie ‘Īrava.

VI. – Aita e tītauhia te parau fa’ati’a nō te rave i te mau ‘ohipa e te mau tātā’ira’a eita e fa’ahuru’ē i te pa’ari e aore ra te huru o te tuha’a nahufaufa’ahia o te faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra eita e ha’afifi i te ‘atu’atura’a o taua faufa’a mana’a ‘ore ra.

VII. – E ravehia te mau ‘ohipa i fa’ati’ahia, ia au i te fa’a’ohipara’a o te ahe’e i ni’a nei, i raro a’e i te hi’opo’ara’a ‘ihi’ite e te anoha’a a te piha tōro’a ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

VIII. – Mea tītauhia i te fatu faufa’a e aore ra te fatu fāna’o o te tahi faufa’a mana’a ‘ore, nō te mau patu parau tau’amuri, ia ani i te mana’o fāri’i o te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri nō te mau ta’ata tōro’a o tāna e mana’o ra o rātou te rave ‘ōpuara’a.

‘Īrava LP. 621-7. – Te mau ‘ohipa i tītauhia te parau fa’ati’a a te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, ia au i te fa’a’ohipara’a o te tuha’a IV o te ‘īrava L.P. 621-6 o teie papa ture, o te mau ‘ohipa āa e aore ra te mau patura’a e riro i te fa’ahuru’ē i te maita’i e aore ra te huru o te tuha’a nahufaufa’ahia o te faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra i te tū’ino i te ‘atu’atura’a o taua faufa’a mana’a ‘ore ra. Teie taua mau huru ‘ohipa ra :

1° Te mau paherura’a, e aore ra te mau hua’ira’a repo e ravehia i ni’a i te tahi fenua nahufaufa’ahia eita e ō i roto i te fa’anahora’a o te fa’a’ohipara’a o te papa ture fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni ;

2° Te mau ‘ohipa eita e ō i roto i te fa’a’ohipara’a o te papa ture fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni o te ravehia nō te ‘īriti mai roto mai i te pape, te ha’apa’ari, te fa’anehenehene, te tatā’i, te ha’afaufa’a, e aore ra nō te fa’aatea i te tahi faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia, e ma te fa’ahuru’ē i te papa ture fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni, te mau ‘ohipa tāpo’ira’a taupoto noa e aore ra te to’ora’a, eiaha ra mai te peu ē e fifi te ‘itehia ra i reira ;

3° Te mau ‘ohipa fa’a’āpīra’a i te mau patu fare ;

4° Te mau ‘ohipa i te pae roto nahufaufa’ahia o te mau patu, mai te tauira’a, te tātā’ira’a, te fa’aho’ira’a e aore ra te hāmanira’a i te mau tāpiri e aore ra te fa’anahonahora’a, te tahua fare, te mau patu rā’au, te hōho’a i ni’a i te patu fare, te pēni fare, te hi’o nana’o, e aore ra te mau tauiha’a nana’o ;

5° Te mau ‘ohipa nō te ha’amaura’a i te tahi tauiha’a i roto i te tahi faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia e tae atu i te mau tauiha’a e tu’uhia i mua i te patu fare, e aore ra i ni’a i te tāpo’i fare ;

6° Te mau ‘ohipa ha’amaura’a patu fare taupoto i ni’a i te tahi fenua nahufaufa’ahia eita e ō i roto i te fa’anahora’a o te parau fa’ati’a patura’a fare e aore ra fa’a’itera’a ‘ohipa e ravehia ;

7° Te mau ‘ohipa nō te mau tāmaumaura’a patu ‘ohipa e ravehia i raro a’e i te ‘ōpuara’a a te hau, e aore ra e tītauhia nō te terera’a o te ‘ohipa a te mau teni mana ‘ohipa a te hau.

‘Īrava LP. 621-8. — E ti’a roa ia Pōrīnetia farāni ia fa’arave i tāna mau piha tōro’a e mā tāna mau ha’amau’ara’a, e mā te tauturu a tei au mai, i te mau tātā’ira’a e aore ra te mau ‘atu’atura’a e au ia ravehia e vai maita’i noa ai te mau patu parau tau’auui i nahufaufa’ahia ei mau patu parau tau’amuri aita e fatuhia ra e ana.

Ia ‘ore te mana’o o te fatu faufa’a e tū e, ia fifi te ‘atu’atura’a o te tahi faufa’a mana’a ‘ore tau’auui i nahufaufa’ahia ei faufa’a mana’a ‘ore tau’amuri nō te ‘orera’a te mau tātā’ira’a e ravehia, e aore ra te mau ‘atu’atura’a, e ti’a i te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau i te fa’aue ia ravehia taua mau tātā’ira’a ra, e nā Pōrīnetia farāni e amo i te mau ha’amau’ara’a.

Mai te peu e ravehia te mau tāta’ira’a ia au i te fa’auera’a, e ti’a i te fatu faufa’a ia ani ia Pōrīnetia farāni ia rave i te fa’a’erera’a fatu fenua. E fa’a’ite o Pōrīnetia farāni i tāna fa’aotira’a i ni’a i teie anira’a, ma te fa’ataime ‘ore i te mau tāta’ira’a, i roto i te taime tu’uā e ono ‘āva’e, te mea maoro roa āa.

‘Īrava LP. 621-9. — E ti’a ia Pōrīnetia farāni ia hōro’a i te tahi tino moni tauturu, i ni’a i te faito ‘ōti’a e 50% o te mau ha’amau’ara’a o te mau ‘ohipa ‘atu’atura’a e te tātā’ira’a o te faufa’a mana’a ‘ore e ‘atu’atuhia ra, e aore o te mau tuha’a o te faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia aita e fatuhia ra e ana, ‘ē atu i te mau patu tahito ‘ē i nahufaufa’ahia.

Ia 'ore te mana'o e tū e te fatu faufa'a e, mai te peu tē fifi roa ra te 'atu'atura'a o te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia 'ē atu i te tahi faufa'a mana'a 'ore tau'auui nō te 'orera'a te mau 'ohipa tātā'ira'a e aore ra 'atu'atura'a faufa'a e ravehia, e mana tō te 'Āpo'ora'a fa'aterehau i te fa'ahepo i te fatu faufa'a ia rave i taua mau 'ohipa ra, ma te fa'ata'a iāna te taimē tu'uā e ravehia ai teie mau 'ohipa, te tuha'a o te mau ha'amau'ara'a e amohia e Pōrīnetia farāni, i ni'a i te faito rahi eita e iti mai i te 50%, e tae atu i te fa'anahora'a o te 'aufaura'a i te tuha'a a Pōrīnetia farāni.

E fa'ataehia te fa'ahepora'a i te fatu faufa'a ra. Ia pāto'i mai o ia i te ti'ara'a o te fa'ahepora'a, nā te tiripuna terera'a 'ohipa a te hau e ha'avā i taua 'aimarōra'a ra e, e fa'aue ho'i, i muri mai i te tuatāpapara'a, ia ravehia te tā'ato'ara'a e aore ra te tuha'a o te mau 'ohipa i fa'auehia e Pōrīnetia farāni. E fa'ataime te horora'a i mua i te tiripuna terera'a 'ohipa a te hau i te mau tātā'ira'a.

Ia 'ore te fatu faufa'a e fāri'i i te fa'ahepora'a, mai te peu aita o ia i pāto'i i te reira, e aore ra i te fa'aotira'a a te ha'avā terera'a 'ohipa a te hau, e ti'a ia Pōrīnetia farāni ia rave i te mau 'ohipa, e aore ra ia tāmāu ā te fa'a'erera'a faufa'a mara'a 'ore, nā ni'a i te i'oa o Pōrīnetia farāni. Ia ravehia te mau 'ohipa mai tei au, e ti'a i te fatu faufa'a ia ani ia Pōrīnetia farāni ia rave i te fa'a'erera'a fatura'a faufa'a. E hōro'a o Pōrīnetia farāni i tāna fa'aotira'a i ni'a i taua anira'a ra i roto i te taimē tu'uā e ono 'āva'e, aita rā te ravera'a o te mau 'ohipa e fa'ataimehia.

Ia ravehia te 'ohipa ia au i te ture, mea tītauhia te fatu faufa'a ia fa'aho'i i te moni ha'amau'ara'a a Pōrīnetia farāni nō te mau 'ohipa i ravehia e ana, e tae atu i te 'āfara'a o te tino moni. E fa'aho'ihia te 'aitārahura'a ia Pōrīnetia farāni ia au i te fa'anahora'a e fa'a'ohipahia i ni'a i te mau 'aitārahura'a tūte 'ore a Pōrīnetia farāni, i te mau tai'o mahana i ha'amauhia e te fa'aotira'a a te perētīteni o Pōrīnetia farāni. E ti'a roa i te Perētīteni o Pōrīnetia farāni ia tātuha'a i ni'a i te roara'a e hō'ē 'ahuru ma pae matahiti, te taimē roa roa iā.

Ia horo te fatu faufa'a i mua i te tiripuna terera'a 'ohipa a te hau e, nō te huru o te faito faufa'a moni a te fatu faufa'a, e ti'a roa i te tiripuna terera'a 'ohipa a te hau, i roto i te 'oti'a tau roa i fa'ata'ahia, ia tātuha'a i te 'aufaura'a. Teie rā, mai te peu e tau i te ti'ara'a o te faufa'a mara'a 'ore ei ti'ara'a faufa'a moni, e tītauhia te 'aufaura'a o te tā'ato'ara'a o te tino moni e toe ra.

'Īrava LP. 621-10. – Nō te rave i te mau 'ohipa rū ha'apa'arira'a patu o te mau fare nahufaufa'ahia i fa'ahitihia i roto i te 'īrava LP 621-8 e LP 621-9 o teie papa ture, e aore ra o te mau 'ohipa tātā'ira'a, e aore ra 'atu'atura'a, oi riro te 'atu'atura'a o te faufa'a mana 'ore i te fifi, e ti'a i te 'Āpo'ora'a fa'aterehau, ia 'ore te mana'o e tū e te mau fatu faufa'a, **ia au i te mana'o o te tōmite faufa'a tupuna parau tau'amuri i Pōrīnetia farāni, e ia au i te fa'aotira'a i ha'apāpūhia te faufa'a o taua 'ohipa ra, ia fa'ati'a i te 'ohipara'a taupoto i taua mau faufa'a mana'a 'ore ra, e aore ra te mau faufa'a mana'a 'ore piri mai.**

Ia fa'atupuhia te pau, **e fa'aho'onahia te 'ohipara'a taupoto**, ia au i te mau tītaura'a i fa'ata'ahia e te ture nō te 29 nō tītema 1892 i ni'a i te mau 'ino i fa'atupuhia i ni'a i te faufa'a unuma e te ravera'a o te mau 'ohipa a te hau.

'Īrava LP. 621-11. – Eita te mau hopoi'a a te ture e riro i te fa'a'ino i te mau patu e fa'a'ohipahia i ni'a i te mau faufa'a mana'a 'ore i nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri.

Aita e hopoi'a e ha'amauhia nā roto i te parau fa'aaui i ni'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia ma te 'ore e parau fa'ati'a a te 'Āpo'ora'a fa'aterehau.

'Īrava LP. 621-12. — Aita e ta'ata e mana tōna i te 'aitau i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri.

'Īrava LP. 621-13. — E ti'a ia Pōrīnetia farāni, ma te auraro i te fa'aturera'a i ni'a i te fa'a'erera'a i te ti'ara'a fatu faufa'a nō te maita'i o te tā'ato'ara'a, ia tāmāu i te fa'a'erera'a ti'ara'a fatu faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia ei patau parau tau'amuri, e aore ra i raro a'e i te fa'aterera'a a te tahi mana nahufaufa'a, nō te maita'i o te tā'ato'ara'a i te pae o te 'ā'amu, te anoihi, te 'ihi, te anoha'a, e aore ra te peu tumu. Hō'ē ā fāna'o ato'a e tō te mau 'oire.

‘Īrava LP. 621-14. — Mai te mahana mai a fa’atae ai o Pōrīnetia farāni i te fatu faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’a ei patu parau tau’amuri i tōna hina’aro fa’a’ere i te ti’ara’a fatu faufa’a, e mana te mau hotu ato’a o te nahufaufa’a i ni’a i te faufa’a mana’a ‘ore e fa’ahitihia ra. E ‘ore taua mana ra mai te peu aita te fa’a’itera’a i te maita’i nō te tā’ato’ara’a e ravehia i roto i te area e ‘ahuru ma piti ‘āva’e i muri mai i taua fa’aarara’a ra.

Ia fa’a’itehia te maita’i nō te huirā’atira, e riro te faufa’a mana’a ‘ore i te nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri ma te fa’ananea ‘ore nā roto i te tahi fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau. Ia ‘ore te fa’aotira’a o te nahufaufa’ara’a ia ravehia, e vai noa te faufa’a mana’a ‘ore, nō te tahi taupoto, i raro a’e i te fa’anahora’a o tā te mau fa’ahotura’a o nahufaufa’ara’a e fa’atupu mai, e ‘ore ra taua ‘ōpuara’a ra, ia au i te ture, ia ‘ore e ravehia te tu’ura’a ia fa’a’erehia te ti’ara’a fatu faufa’a i mua i te ha’avāra’a i muri mai i nā ‘āva’e e toru o te fa’a’itera’a e mea faufa’a nō te huirā’atira.

‘Īrava LP. 621-15. – Aita e faufa’a mana’a ‘ore i nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri, e aore ra i hina’arohia nō te nahufaufa’a, e ti’a ia tu’uhia i roto i te tītorotorora’a nō te fa’a’ere i te ti’ara’a fatu faufa’a nō te mea mea maita’i nō te huirā’atira, a maoro noa atu ā te fa’aterehau ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri a ‘ore ai e hōro’a i tōna mau mana’o.

‘Īrava LP. 621-16. — E ti’a te mau faufa’a mana’a ‘ore i nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri, i fa’a’erehia te ti’ara’a fatu faufa’a, ia au i te fa’a’ohipara’a o te mau fa’auera’a a teie upo’o parau, ia hōro’ahia i te mau taiete a te hau e aore ra te mau taiete unuma, ma te fa’atura i te mau fa’aturera’a i ha’amauhia e te fa’aotira’a n° 95-96 AT nō te 27 nō tiunu 1995 tauihia, nō ni’a i te fa’aturera’a i te ha’amaura’a, te fa’aterera’a e te fa’a’erera’a i te faufa’a unuma e te ha’afāna’ora’a i te mau faufa’a mana’a ‘ore e o i roto i te faufa’a unuma e aore ra i te faufa’a a te hau o Pōrīnetia farāni. Tē fafau nei te mau fatu ho’ona faufa’a i te fa’a’ohipa i te reira ia au i te mau tītura’a i fa’ata’ahia i roto i te puta o te mau uta’a i ‘āpitihia i te parau hōro’a-roa-ra’a.

Te fa’anahora’a e te mau tītura’a o te hōro’a-roa-ra’a, e ha’amanahia ia i roto i te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau, i muri mai i tō te ‘Āpo’ora’a rahi o Pōrīnetia farāni hōro’ara’a i tōna mana’o ia au i te mau tītura’a i fa’ata’ahia e te ‘īrava 157-2 o te ture tumu n° 2004-192 nō te 27 nō feppure 2004 tauihia i ni’a i te papa ture ‘otonomi o Pōrīnetia farāni.

E au te fatu tahito ia fa’ahēpohia ia vauvau mai i tōna mau mana’o hou a ravehia ai te hōro’a-roa-ra’a nā te tahi taiete unuma.

Tuha’a 2. – Tāpa’ora’a i te mau faufa’a mana’a ‘ore

‘Īrava LP. 621-17. – Te mau faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra te mau tuha’a o te faufa’a mana’a ‘ore a te hau e aore ra a te ta’ata unuma o tei ‘itehia i te pae o te ‘a’amu, te ano’ihi, te ‘ihi, te anoha’a e aore ra te peu tumu, te maita’i rahi i ti’a roa ai ia pāruruhia, e ti’a roa rātou i te mau tau ato’a ia tāpa’ohia, nā roto i te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau, ei patu parau tau’amuri, i ni’a anei i te anira’a a te fa’aterehau ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, i ni’a anei i te anira’a a te fatu faufa’a iho.

E tano ato’a ia tāpa’o, ia au i teie nei mau tītura’a, te faufa’a mana’a ‘ore ato’a, ma te patu e aore ma te patu ‘ore, e vai ra i roto i te māhora ‘itematahia o te tahi faufa’a mana’a ‘ore i tāpa’o ‘ēhia na ei patu parau tau’amuri.

‘Īrava LP. 621-18. –

E o ato’a i roto i te mau faufa’a mana’a ‘ore e riro i te tāpa’ohia ei patu parau tau’amuri :

a) Te mau ‘ōfa’i patu tau tahito, e tae atu i te mau nana’o i ni’a i te ‘ōfa’i, te mau pēni tau tahito e te mau ‘āfata ma’i tau tahito, tei tanuhia e aore ra tei tu’uhia i roto i te mau ana tanura’a ta’ata pohe, e tae atu i te mau vāhi tau’auui e te mau vāhi e vai ra te mau māhora mā’imira’a ‘ihipapa, e ‘ana’anataehia e te ‘ā’amu, te anoihi, te ‘ihi, te anoha’a e te peu tumu;

b) Te faufa'a tupuna peu tumu i raro i te moana, oia te mau mea ato'a e ha'amana'o mai i te mau tāpa'o i te orara'a o te ta'ata i tāpo'ihia e te pape, te tahi noa anei tuha'a e aore ra te tā'ato'ara'a, ia au i te tau e aore ra i te mau taime ato'a, e hau atu ā te mau tauiha'a 'ōfa'i, te mau pahī, te mau pahīrere.

‘Īrava LP. 621-19. — E fa'ataehia te tāpa'ora'a ei patu parau tau'amuri i te fatu faufa'a ra e, e fa'ahepora'a te reira ia rātou eiaha ia rave i te tahi tauiuira'a iti a'e o te faufa'a mana'a 'ore, e aore ra o te tahi tuha'a o te faufa'a mana'a 'ore i tāpa'ohia, ma te fa'aara e toru 'āva'e nā mua i te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri i tō rātou hina'aro, ma te fa'ata'a i te mau 'ohipa o tā rātou e hina'aro ra e rave.

Eita te mau 'ohipa e hina'arohia ra e rave i ni'a i te mau faufa'a mana'a 'ore i tāpa'ohia ei patu parau tau'amuri, te mea fa'ahepohia ei parau fa'ati'a patura'a faufa'a mana'a 'ore, e aore ra aita, e aore ra ei parau fa'a'itera'a 'ohipa, ia au i te fa'a'ohipara'a o te papa ture o te fa'anahonahora'a ia Pōrīnetia farāni, e ti'a ia ravehia mai te peu aita e parau fa'a'itera'a i fa'ata'ahia i te ahe'e mātāmua. Aita e mana tō te ti'amana ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri i te pāto'i i taua mau 'ohipa ra nā roto noa i te fa'aainera'a i te fa'anahora'a o te nahufaufa'ara'a ei patu parau tau'amuri i fa'ata'ahia i roto i te tuha'a 1 o teie papa ture.

E fa'a'ohipahia te mau fa'auera'a o te ahe'e mātāmua e te piti o teie 'īrava i ni'a i te mau 'ohipa vāvāhira'a e aore ra tauira'a i te vaira'a, noa atu e tahi tuha'a noa, o te tahi faufa'a mana'a 'ore i tāpa'ohia, e tae atu i te mau 'ohipa tāpūra'a uru rā'au.

E ravehia te mau 'ohipa i ni'a i te mau faufa'a mana'a 'ore tāpa'ohia i raro a'e i te hi'opo'ara'a ano'ihia e te 'ite'ihia a te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri.

‘Īrava LP. 621-20. — E ti'a ia Pōrīnetia farāni ia tauturu i ni'a i te faito e 40% o te mau ha'amau'ara'a o te mau 'ohipa 'atu'atura'a e tātā'ira'a e hina'arohia nō te 'atu'atura'a o te mau faufa'a mana'a 'ore, e aore ra te mau tuha'a o te mau faufa'a mana'a 'ore i tāpa'ohia ei patu parau tau'amuri.

Tuha'a 3. – Te mau fa'auera'a 'āmui i ni'a i te mau faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e te mau faufa'a mana'a 'ore tāpa'ohia

‘Īrava LP. 621-21. – E ti'a i te ti'amana hōro'a i te mau parau fa'ati'a patura'a faufa'a mana'a 'ore, ia au i te mana'o pāpū o te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri, ia hōro'a i te mau parau fa'ati'a ma te fa'aō mai i te vetahi mau fa'ahuru'ēra'a, e au e i ni'a noa i te fā e tūtavahia ra, hō'ē anei e aore ra e rave rahi mau fa'aturera'a o te papa ture fa'anahonahora'a fenua i Pōrīnetia farāni, e aore ra i te hōho'a rahi o te fa'anahonahora'a fenua e roa'a atu ai i te fa'a'āpī e te patu fa'ahou i te mau faufa'a mana'a 'ore pāroruhia, ia au i te fa'aturera'a i ni'a i te mau patu parau tau'amuri, mai te peu ua tāhape te mau fa'ahepora'a o te patura'a o taua mau faufa'a mana'a 'ore ra i taua mau fa'aturera'a.

‘Īrava LP. 621-22. – E fa'atupu mai te nahufaufa'ara'a e aore ra te tāpa'ora'a i roto i te puta tai'ora'a faufa'a hau i te tahi faufa'a mana'a 'ore i te ti'amanara'a i te fa'ata'a i te mau tītaura'a o te tāpe'ara'a i roto i tōna iho huru te mau faufa'a mana'a 'ore ato'a, e tae atu i te mau tauiha'a mana'a ato'a e te tā'ato'ara'a o te tauiha'a mana'a parau tau'amuri, i riro ei fa'ananeara'a nō te 'ā'amu, te ano'ihia, te 'ihia, te anoha'a e aore ra te peu tumu o te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia. Ua ha'amauhia taua mau tītaura'a ra i roto i te fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a fa'aterehau.

E ti'a roa te uta'a o te tāpe'ara'a i roto i tōna iho huru, i fa'ahitihia i roto i te ahe'e mātāmua o teie 'īrava, ia fa'ahitihia hō'ē ā taime e te fa'aotira'a e nahufaufa'a, e aore ra i muri mai iāna.

E riro te fa'ahepora'a, ia tāpe'a ia au i tōna iho huru, te tahi faufa'a mana'a 'ore, te tahi tauiha'a mana'a e aore ra te tā'ato'ara'a o te mau tauiha'a mana'a i riro ei fa'ananeara'a nō te 'ā'amu, te anoha'a, te 'ite'ihia, te rave'ihia, e aore ra te peu tumu o te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, i te fa'atupu mai i te ti'amanara'a fāna'o i te tahi moni fa'aho'ona nā te fatu faufa'a, mai te peu nā teie uta'a i fa'atupu mai i te tahi 'ino 'āfaro, pae mātēria e ma te pāpū.

E au te anira'a fa'aho'ona ia tu'uhia atu i roto i nā 'āva'e e ono o te fa'aotira'a e nahufaufa'a, e aore ra e tāpa'o. Ia 'ore te mana'o e tū, nā te ha'avā e ha'amau i te moni fa'aho'ona.

E pe'e noa te mau hotu o te uta'a, i fa'ahitihia i te ahe'e i ni'a nei, i te mau tauiha'a i ha'amauhia taua mau uta'a ra, noa atu te huru o te mau rima e rave mai iāna.

Te ta'ata ato'a e fa'a'ere iāna i te tahi faufa'a mana'a 'ore i nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia ei patu parau tau'amuri, i vehihia i te fa'ahepora'a ia tāpe'a noa ia au i tōna iho huru te mau faufa'a mana'a 'ore, te mau tauiha'a mana'a e aore ra te tā'ato'ara'a o te mau tauiha'a parau tau'amuri, mea tītauhia o ia ia fa'a'ite i te uta'a i vai piri noa i te mau faufa'a i te mau ta'ata e ho'o mai.

E fa'a'ohipahia te mau hotu o te nahufaufa'a e aore ra o te tāpa'ora'a, i fa'ata'ahia i te pene 1 o teie upo'o parau i te mau faufa'a mana'a 'ore ato'a e tae atu i te mau faufa'a mana'a e aore ra te tā'ato'ara'a o te mau faufa'a mana'a parau tau'amuri fa'ananeahia i te tāpe'ara'a ia au i tōna iho huru.

‘Īrava LP. 621-23. — Nā te fatu faufa'a iho, e aore ra tei ha'afāna'ohia e amo i te mau uta'a o te 'atu'atura'a o te patu parau tau'amuri nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'o i fatuhia e ana, e aore ra i ha'afāna'ohia i ni'a iāna.

‘Īrava LP. 621-24. – Te fatu ha'amau 'ōpuara'a i ni'a i te faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia, e aore ra tāpa'ohia, o te fatu iho ia, e aore ra tei ha'afāna'ohia i te faufa'a fenua, ia fa'ata'ahia te reira i roto i te mau tītaura'a o te hōro'ara'a.

E ti'a ia Pōrīnetia farāni ia 'āfa'i i tāna tauturu i te fatu faufa'a, e aore ra i teie ha'afāna'ohia, i te pae o te ha'amaura'a o te 'ōpuara'a, mai te peu aita tāna faufa'a i rava'i, te raura'a o te fa'anahora'a o te mau 'ōpuara'a, e aore ra nō te 'ere e vai ra i roto i te feia unuma.

E fa'ata'ahia i roto i te parau fa'auu i tu'urimahia e te fatu faufa'a, e aore ra tei ha'afāna'ohia i te faufa'a, i te mau fa'anahora'a rau o te tauturu i te ha'amaura'a o te 'ōpuara'a, e ha'apa'ohia mai e te mau piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri.

‘Īrava LP. 621-25. – Ia tauī noa atu te fatu o te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, e fa'atae te fatu faufa'a tahito, e aore ra tei ha'afāna'ohia na i te faufa'a, i te mau tuatāpapara'a e te pu'e parau i ni'a i taua mau 'ohipa 'atu'atura'a ra e aore ra tātā'ira'a i ravehia i ni'a i taua faufa'a mana'a 'ore ra i te fatu faufa'a 'āpī, e aore ra i tei ha'afatu 'āpīhia.

‘Īrava LP. 621-26. – Ia fa'anaho mai o Pōrīnetia farāni i te mau tauturu nō te mau 'ohipa 'atu'atura'a, tātā'ira'a e te vaiāeara'a o te mau faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, te mau tuatāpapara'a mātāmua roa, e fa'ata'ahia te tahi tārena hōro'ara'a tuha'a moni i te fatu faufa'a ra hou a ravehia ai te mau tuha'a 'ohipa tātā'i tahi.

‘Īrava LP. 621-27. – E pāpa'ihia te fa'aotira'a o te nahufaufa'a, te 'iritira'a o te nahufaufa'a, e aore ra te tāpa'ora'a o te tahi faufa'a mana'a 'ore i roto i te tāpura o te mau 'āpī-ha'amanara'a parau. Aita teie ha'amanara'a parau e fa'a'aufauhia i te tute. E fa'ahotu mai ra i ni'a i te mau pae e te mau ta'ata te mau hotu i fa'ata'ahia e teie papa ture e te mau ture e au mai.

E pe'e noa te mau hotu o te nahufaufa'a e aore ra te tāpa'ora'a ei patu parau tau'amuri i te faufa'a mana'a 'ore, e aore ra i te tuha'a o te faufa'a mana'a 'ore, noa atu te huru o te rima e fatu ra iāna.

‘Īrava LP. 621-28. — Ia tauihia te ti'ara'a o te tahi faufa'a mana'a 'ore, e aore ra tāpa'ohia, e tauira'a fatu faufa'a tāmoni 'ore, e aore ra e tauira'a fatu faufa'a tāmoni, e tītauhia te notēra e ha'apa'o i te reira 'ohipa ia fa'a'ite i te ta'ata i fāna'o i te hōro'a, te monofaufa'a e aore ra te fatu ho'o i te vaira'a o te nahufa'a e aore ra te tāpa'ora'a. E pāpa'ihia i roto i te parau pāpa'i te fa'aotira'a o te nahufaufa'a e aore ra o te tāpa'ora'a, e tae atu i te ravera'a i te mau parau o te piara'a o te fenua.

E fa'ata'ahia i roto i te parau fa'aarara'a i fa'ahitihia i ni'a nei :

1° Te i'oa o te faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia i tauihia te ti'ara'a fatu fenua ;

2° Te i'oa e te nohora'a o te fatu faufa'a e aore ra o te mau fatu faufa'a ma te fa'ata'a i te parau fatura'a. Te mau tauira'a fatu faufa'a ato'a e ravehia nā roto i te monora'a faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia e tē vai noa ra i roto i te faufa'a 'āmui i roto i nā 'āva'e e ono i muri mai i te pohera'a, mea tītauhia te mau monofaufa'a, i muri mai i taua taime tu'uā ra, ia fa'a'ite i te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri.

‘Īrava LP. 621-29. — Ma te fa’ahuru’ē i te mau fa’auera’a a te papa ture o te fa’anahonahora’a ia Pōrīnetia farāni, e fa’ati’ahia ia tāmāu i te tahi paruai piara’a parau i roto i te taime anira’a i te parau fa’ati’a patura’a fare i ni’a i te mau faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia e aore ra i tāpa’ohia.

E tu’uhia e tei ha’amau i teie ‘ōpuara’a te mau ‘āpī i roa’a mai i te fatu o te patu nō taua piara’a ra ei ha’amau’ara’a nō te mau ‘ohipa.

Ia tītauhia te tahi parau fa’ati’a nō te tahi mau ‘ohipa i ni’a i te faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra ia fa’a’itehia te hina’aro rave ‘ohipa, ia au i te fa’a’ohipara’a o te mau fa’auera’a o te papa ture fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni, eita te parau fa’ati’a ha’amaura’a pa’epa’e ‘ie, ma te fa’ata’a i te tahi vāhi piara’a parau fa’aara, e tupu ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

Ia ‘ore ra ia tītauhia te parau fa’ati’a ravera’a i te ‘ohipa i ni’a i te faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra i te tahi mau huru fa’a’itera’a ‘ohipa ato’a, ia au i te fa’a’ohipara’a o te mau fa’auera’a o te papa ture fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni, nā te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri e hōro’a i te parau fa’ati’a.

‘Īrava LP. 621-30. — E pāpa’ihia te tahi tāpura i’oa o te mau faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia, e aore ra tāpa’ohia, ‘ana’ihia ai ia au i te ta’amotu, te motu e te ‘oire.

Tuha’a 4. – Te mau fa’auera’a i ni’a i te mau faufa’a mana’a ‘ore piri atu i te mau faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia e i te mau faufa’a mana’a ‘ore e vai ra i roto i te māhora ‘itematahia o te mau faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia e aore ra tāpa’ohia

‘Īrava LP. 621-31 – Ia tītauhia nō te mau patura’a, e aore ra te mau ‘ohipa hāmanira’a e aore ra tātā’ira’a i te tahi faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia, te tahi parau fa’ati’a patura’a faufa’a mana’a ‘ore, e aore ra te tahi parau fa’a’itera’a ‘ohipa, eita te parau hōro’a parau fa’ati’a, e aore ra pāto’i i te parau fa’a’itera’a ‘ohipa e tupu ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te mana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

Eita te mau ‘ohipa e ravehia i ni’a i te tahi faufa’a mana’a ‘ore piri i te tahi faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia i ‘ore i tītauhia te tahi parau fa’ati’a patura’a fare, e aore ra te tahi parau fa’a’itera’a ‘ohipa, e riro i te tū’ino i te ‘atu’atura’a o te faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia, ma te ‘ore e tītau i te tahi parau fa’ati’a a te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

Mai te peu aita tāna fa’aotira’a i fa’a’itehia i tei au mai i roto i te taime tu’uā i ha’amauhia e te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau, e fa’arirohia e ua pāto’ihia taua anira’a ra. E ravehia te piara’a o te parau fa’ati’a ia au i te mau tītaura’a i ha’amauhia e te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau.

Eita te faufa’a mana’a ‘ore piri i te tahi faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia e vāvāhīhia, e aore ra e tauīhia te vaira’a ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, i hōro’ahia ia au i te mau tītaura’a i fa’ata’ahia i roto i te piti o te ahe’e o teie ‘Īrava ture.

Aita e parau fa’ati’a tāpūra’a tumu rā’au e hōro’ahia ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

Mea tītauhia te mau ta’ata ani ia auraro i te mau fa’auera’a i fa’ahepohia ia rātou nō te pārorura’a i te mau faufa’a mana’a ‘ore nahufaufa’ahia, e aore ra tāpa’ohia, e te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, ia au i te mau hi’ora’a i fa’ata’ahia i roto i te mau ahe’e i ni’a nei o teie ‘Īrava ture.

‘Īrava LP. 621-32 – Ia tu’uhia te tahi faufa’a mana’a ‘ore, i ‘ore i pāroruhia ei patu parau tau’amuri, i roto i te fa’anahora’a o te tāpa’ora’a e aore ra o te nahufaufa’ara’a, e aore ra o te nahufaufa’ara’a aria nei, e ti’a i te piha tōro’a ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri ia ani, ia au i te natura o te faufa’a mana’a ‘ore e te vāhi tei reira o ia i te vaira’a, te tahi ‘oti’a ‘āua pārorura’a tano noa. E ha’amauhia taua ‘oti’a ‘āua ra e te tahi fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau i muri mai i te tahi tītorotorora’a huira’atira.

E tāpa’ohia te rēni i fa’ata’ahia i roto i teie ‘Īrava ture i ni’a i te hōho’a o te fa’anahonahora’a fenua, ia au i te mau tītaura’a i fa’ata’ahia e te mau fa’auera’a e vai ra i roto i te papa ture o te fa’anahonahora’a fenua i Pōrīnetia farāni.

E arata'ihia te mau tītorotorora'a hui'a'atira nō te fa'a'ohipara'a o teie 'īrava ture ia au i te mau tītaura'a i fa'ata'ahia e te papa ture o te fa'anahora'a fenua i Pōrīnetia farāni.

'īrava LP. 621-33 – Mai te peu tei ni'a te tahi faufa'a mana'a 'ore i te māhora 'itematahia o te tahi fare nahufaufa'ahia, i roto i te fa'anahora'a o te mau patu parau tau'amuri, e aore ra tāpa'ohia, aita e patura'a fare 'āpī i ravehia, aita e vāvāhira'a, aita e tāpūra'a uru rā'au, aita e tauira'a e aore ra e fa'ahuru'ēra'a e tau ai tōna huru, ma te 'ore e parau fa'ati'a nā mua roa i hōro'ahia ia au i te mau tītaura'a i ha'amauhia i roto i te 'īrava LP 621-6, nō te mau faufa'a mana'a 'ore e vai ra i roto i te māhora 'itematahia o te tahi fare nahufaufa'ahia, e aore ra ma te 'ore e parau fa'ati'a i fa'ata'ahia i roto i te 'īrava LP 621-19 nō te mau faufa'a mana'a 'ore e vai i roto i te māhora 'itematahia o te tahi fare i tāpa'ohia i roto i te tāpura pu'era'a faufa'a hau.

E fa'arirohia e tei ni'a i te māhora 'itematahia o te fare, e au taua faufa'a mara'a 'ore ra ia 'itematahia mai taua fare ra, e aore ra ia 'itematahia hō'ē ā taime e o ia. E ha'apāpūhia te māhora 'itematahiti e te 'āua pārurura'a i fa'ata'ahia ia au i te mau tītaura'a i ha'amauhia i roto i te ahe'e mātāmua o teie 'īrava.

Mea tītau-ato'a-hia taua ā parau fa'ati'a nei mai te peu tei roto i te faufa'a mana'a 'ore te māhora 'itematahia o te tahi 'āua tumu rā'au, e aore ra te tahi 'āua tiare nahufaufa'ahia, e aore ra i tāpa'ohia e aita ra e fare i ni'a iho, mai te peu ua tā'oti'ahia te 'āua pārurura'a o taua 'āua tumu rā'au ra, e aore ra 'āua tiare ra, ia au i te mau tītaura'a i ha'amauhia i roto i te ahe'e mātāmua o teie 'īrava.

Mea tītauhia te mau ta'ata ani ia auraro i te mau fa'auera'a i fa'ahepohia ia rātou e te ti'amana ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri nō te pārurura'a i te faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, i roto i te mau hi'ora'a i fa'ata'ahia e te ahe'e 1 e te 3 o teie 'īrava ture.

Tuha'a 5. – Fa'auera'a rau

'īrava LP. 621-34 – Ia tātuha'ahia te tahi faufa'a mana'a 'ore, e aore ra te tahi tuha'a o te faufa'a mana'a 'ore, e aore ra ia 'iritiritihia, ma te māfera i teie upo'o parau, e mana tō Pōrīnetia farāni ia mā'imi, i te mau vāhi ato'a tei reira o ia, te fare e aore ra te mau tuha'a o te fare, e ia fa'ahepo ia fa'aho'ihia te reira i ni'a i tōna vaira'a mau, i raro a'e i te fa'aterera'a e te mataarara'a a te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri, ma te fa'a'aufau te mau ha'amau'ara'a i te feia ho'o 'ōfati ture, rātou pā'ato'a i te amo 'āmui'a.

Pene II. – Tauiha'a mana'a

Tuha'a 1. – Nahufaufa'ara'a o te mau tauiha'a mana'a

'īrava LP 622-1. – E tano te mau tauiha'a mana'a, e tauiha'a noa anei, e faufa'a mana'a 'ore anei i te 'ōmuara'a, i riro te 'atu'atura'a, i te pae o te 'ā'amu, te ano'ite, te 'ihi, te anoha'a e aore ra te peu tumu, ei mea maita'i nō te hui'a'atira, ia nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri nā roto i te fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a fa'aterehau, i ni'a i te anira'a a te fa'aterehau ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri, e aore ra a te fatu faufa'a iho.

E fa'a'ohipa-ato'a-hia te nahufaufa'ara'a o teie tuha'a i ni'a i te mau tauiha'a i riro mai ei faufa'a mara'a, i muri mai i tō rātou matarara'a mai ni'a mai i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia, ia au i te fa'a'ohipara'a o te 'īrava LP 621-1 o teie papa ture, e tae atu i te mau faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia i riro mai ei faufa'a mana'a 'ore.

E ti'a roa te tahi 'āmui'a tauiha'a faufa'a mana'a e vai ra i ni'a iāna te tahi vāhi 'ā'amu, te ano'ihī, te 'ihī, te anoha'a e aore ra te peu tumu e te tahi tū'atira'a rahi i 'itehia te 'atu'atura'a o tōna tā'ato'ara'a ei maita'i nō te hui'a'atira, ia nahufaufa'ahia ei pu'era'a faufa'a mana'a parau tau'amuri.

‘Īrava LP 622-2. – Nā te fa’aotira’a o te nahufaufa’ara’a e fa’ata’a i te mau tītaura’a o te nahufaufa’ara’a e te mau uta’a e tae mai.

Ia ravehia te nahufaufa’ara’a i ni’a i te anira’a a te fatu faufa’a mana’a, e aore ra a te fatu faufa’a ha’afāna’ohia o te tahi faufa’a mana’a i fatuhia e Pōrīnetia farāni, e fāri’i ato’a o ia i te mau tītaura’a o te nahufaufa’ara’a e te mau uta’a e tae mai.

Ia hina’aro te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri e rave i te nahufaufa’ara’a, e ravehia taua nahufaufa’ara’a ra ia au i te pu’e parau e ha’apāpū ra i te parau fa’ati’a a te fatu faufa’a i ni’a i taua ravera’a ra, e aore ra te fatu ha’afaufa’ahia i te fenua o te hau, nō te mau faufa’a mana’a i fatuhia e Pōrīnetia farāni. Ia ‘ore te fatu faufa’a e fāri’i, e ravehia te nahufaufa’ara’a e te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau.

E riro te nahufaufa’ara’a ia fa’aho’onahia e te tahi tuha’a moni i ‘aifāito i te pau i fa’aruruhia e te fatu faufa’a nā roto i te fa’a’ohipara’a o te fa’ahēpora’a o te nahufa’ara’a fa’ahēpohia. E au te anira’a o te moni ho’ona ia ravehia i roto i nā ‘āva’e e ono mai te tai’o mahana a fa’a’itehia ai te fa’aotira’a o te nahufaufa’ara’a. Ia ‘ore te mana’o e tū, e ha’amau mai te ha’avā i te moni fa’aho’ona.

‘Īrava LP 622-3. – Ia fifi te ‘atu’atura’a, e aore ra te tāpe’ara’a i Pōrīnetia farāni nei te tahi faufa’a mana’a, e aore ra te ‘āmuira’a faufa’a tauiha’a mana’a, e ti’a i te ‘Āpo’ora’a fa’atere hau i te fa’a’ite i te fatu faufa’a nā roto i te fa’aotira’a i ravehia, ma te fa’aara ‘ore, i te fa’anahora’a o te nahufaufa’ara’a ei patu parau tau’amuri.

Mai te tai’o mahana a fa’a’ite ai te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau i te fatu faufa’a i te fa’anahora’a o te nahufaufa’ara’a ei patu parau tau’amuri, e mana hope te mau fa’anahora’a ato’a o te nahufaufa’ara’a i ni’a i te tauiha’a faufa’a mana’a e aore ra i te ‘āmuira’a faufa’a mana’a e parauhia ra. E ‘ore tōna fa’a’ohipara’a mai te peu eita te fa’aotira’a o te nahufaufa’ara’a e ravehia i roto i nā ‘āva’e e hō’ē ‘ahuru ma piti o taua fa’a’itera’a ra.

‘Īrava LP 622-4. – Eita te mau tauiha’a e aore ra te mau ‘āmuira’a tauiha’a mana’a nahufaufa’ahia, ei patu parau tau’amuri, e tauihia, e tātā’ihia e aore ra e ha’amaita’ihia ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

E ravehia te mau ‘ohipa fa’ati’ahia i raro a’e i te hi’opo’ara’a ‘ihi e te anoha’a a te piha tōro’a ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri. Mea tītauhia te fatu faufa’a, e aore ra te fatu ha’afāna’ohia i te tahi tauiha’a mana’a, e aore ra te ‘āmuira’a faufa’a mana’a parau tau’amuri nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri, ia ani i te parau fa’ati’a a te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, nō te mau pupu ta’ata arata’i ‘ōpuara’a.

‘Īrava LP. 622-5. — E ravehia e te piha tōro’a ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, ia au i te taime au ha’amauhia e te ture, i te tāpirira’a o te mau tauiha’a mana’a nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri.

Nō reira, mea tītauhia te mau fatu faufa’a e aore ra te mau ta’ata e mau ra i taua mau tauiha’a ra, ia ‘āfa’i mai i taua mau tauiha’a ra i te mau rave ‘ohipa ra o te fa’aterera’a hau fenua.

‘Īrava LP. 622-6. — E hopoi’a nā te fatu faufa’a e aore ra tei ha’afāna’ohia i te faufa’a a te hau te ‘atu’atura’a o te mau tauiha’a ato’a, e aore ra te mau ‘āmuira’a tauiha’a mana’a nahufaufa’ahia i fīja’ohia e ana, e aore tei ha’afāna’ohia iāna, ia rave i te mau rāve’a ato’a e au.

‘Īrava LP. 622-7. — Aita te mau tauiha’a mana’a e aore ra te mau ‘āmuira’a tauiha’a nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri e ti’a ia ‘aitauhia.

‘Īrava LP. 622-8. — Aita te mau tauiha’a, e aore ra te mau ‘āmuira’a tauiha’a nahufaufa’ahia e fatuhia ra e Pōrīnetia farāni e ti’a ia hōro’a-fa’a’ere-hia.

Aita te mau tauiha’a e aore ra te mau ‘āmuira’a tauiha’a mana’a nahufaufa’ahia e fatuhia ra e te hō’ē o tāna mau pū ‘ohipa fāri’i huira’atira, e aore ra ei maita’i nō te huira’atira, e ti’a ia hōro’a-fa’a’erehia maoti ei parau fa’ati’a nā te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri.

‘Īrava LP 622-9. — Mea tītauhia te ta’ata ato’a e hōro’a-fa’a’ere i te tahi tauiha’a nahufaufa’ahia, e aore ra te tahi ‘āmuira’a tauiha’a mana’a nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri ia fa’a’ite i te fatu faufa’a ‘āpī i te nahufaufa’ara’a o te tauiha’a.

Mea tītauhia te ta’ata i hōro’a-fa’a’ere ia fa’a’ite, i roto i nā mahana e hō’ē ‘ahuru ma pae o te tai’o mahana o tōna tupura’a, i te piha tōro’a ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, te mau hōro’a-fa’a’ere ato’a.

‘Īrava LP 622-10. — Mea faufa’a ‘ore te fatura’a i ravehia nā roto i te ‘ōfatira’a i te ‘Īrava LP 622-8. E ti’a roa te horora’a nō te fa’a’ore i te fatura’a e aore ra nō te tītaura’a i te fatura’a ia ravehia i te mau taime ato’a e Pōrīnetia farāni, e tae atu i te fatu faufa’a mātāmua. E ravehia ma te tai’o ‘ore i te anira’a nō te ‘ino e te ho’ona e tītauhia i te mau pae ato’a ei amo uta ‘āmui, e aore ra i te ti’amana i tauturu i taua hōro’a-fa’a’erera’a ra.

E ti’a roa i te fatu faufa’a ho’o e aore ra te fatu faufa’a ho’o ‘āpī i tītauhia iāna te tauiha’a, ia fa’aho’ihia tāna moni ho’o. Mai te peu nā Pōrīnetia e rave taua tītaura’a ra, e horo o ia i te ta’ata ho’o faufa’a mātāmua ia fa’aho’i i te tā’ato’ara’a o te moni o tāna e fa’aho’i i te ta’ata i ho’o mai, e aore ra i te ta’ata i ho’o fa’ahou mai.

E mana te mau fa’auera’a o teie ‘Īrava ture i ni’a i te mau tauiha’a i mo’e e aore ra i ‘eiahia.

‘Īrava LP 622-11. – Ma te ‘ore e fa’a’ore i te mau fa’auera’a i ni’a i te hāponora’a taupoto i rapae, mea ‘ōpanihia ia hāpono i rapae ia Pōrīnetia farāni te mau tauiha’a e aore ra te ‘āmuira’a tauiha’a mana’a parau tau’amuri nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri.

‘Īrava LP 622-12. – E fa’a’ohipahia te mau fa’auera’a o teie pene parau i ni’a i te mau tauiha’a mana’a ato’a, e tauiha’a noa anei, e tauiha’a mana’a ‘ore anei i te ‘ōmuara’a, i nahufaufa’ahia ei patu parau tau’amuri hou te tai’o mahana e mana ai teie papa ture.

Tuha’a 2. – Tāpa’ora’a o te mau tauiha’a mana’a

‘Īrava LP 622-13. – E ti’a i te mau tauiha’a mana’a, e aore ra te ‘āmuira’a tauiha’a parau tau’amuri, e tauiha’a mana noa anei, e tauiha’a mana’a ‘ore anei i te ‘ōmuara’a o tei riro, ma te ‘ore e ha’apāpū i te tahi anira’a ia nahufaufa’a i teiera’a ra, i te hi’ora’a i te pae o te ‘ā’amu, te ano’ite, te ‘ihi, te anoha’a e aore ra te peu tumu, i te tahi maita’i i rava’i roa ai ia hina’aro ia aupuruhia, ia tāpa’ohia ei patu parau tau’amuri, i ni’a anei i te anira’a a te fa’aterehau ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, i ni’a anei i te anira’a a te fatu faufa’a. Eita e ti’a ia tāpa’o te mau tauiha’a mana’a, e aore ra te ‘āmuira’a tauiha’a mana’a i fatuhia e te tahi ta’ata ‘ē atu ia Pōrīnetia farāni, e aore ra tāna mau pū fa’aterera’a ‘ohipa, maoti ei parau fa’ati’a nā tō rātou mau fatu faufa’a.

‘Īrava LP 622-14. – E ravehia taua tāpa’ora’a ra e te tahi fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau, o tē fa’aarahia i te fatu faufa’a, te ta’ata e mau ra, tei ha’afāna’ohia i te faufa’a a te hau e te ta’ata tei roto i tōna rima taua tauiha’a ra.

‘Īrava LP 622-15. – Mea tītauhia te fatu faufa’a, te ta’ata mau, tei ha’afāna’ohia i te faufa’a a te hau e aore ra te ta’ata i tu’uhia i roto i tōna rima te tahi tauiha’a mana’a e aore ra te ‘āmuira’a o te mau tauiha’a mana’a parau tau’amuri i tāpa’ohia ei patu parau tau’amuri o tē hina’aro ra e tauī, e tātā’i e aore ra e fa’a’āpī i taua tauiha’a ra, e aore ra te hō’ē o te mau tauiha’a nō roto i te ‘āmuira’a tauiha’a mana’a parau tau’amuri i tāpa’ohia, ia fa’a’ite i te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, ia au i te mau tītaura’a e te taime tu’uā i ha’amauhia i roto i te fa’aotira’a a te ‘Āpo’ora’a fa’aterehau.

Mea tītauhia te fatu faufa’a, te ta’ata mau, tei ha’afāna’ohia i te faufa’a a te hau e aore ra te ta’ata i tu’uhia i roto i tōna rima te tahi tauiha’a mana’a e aore ra te ‘āmuira’a o te mau tauiha’a mana’a parau tau’amuri i tāpa’ohia ei patu parau tau’amuri, ia tītau i te parau fāri’i a te ti’amana ha’apa’o i te mau patu parau tau’amuri, te mau ta’ata ‘aravihi o tāna e hina’aro ra e fa’a’ohipa nō te arata’i i te mau ‘ohipa.

‘Īrava LP 622-16. – Te ta’ata ato’a e tu’u i te tahi tauiha’a, e aore ra te tahi ‘āmuira’a tauiha’a mana’a i tāpa’ohia ei patu parau tau’amuri, ia fa’a’ite i te fatu faufa’a ‘āpī e tē vai ra teie tāpa’ora’a.

Eita te tauiha'a mana'a, e aore ra te 'āmuira'a tauiha'a mana'a parau tau'amuri i tāpa'ohia ei patu parau tau'amuri i fatuhia e Pōrīnetia farāni, e aore ra e te hō'ē o tāna mau pū fa'aterera'a 'ohipa, a riro e mea faufa'a 'ore, e ti'a ia tu'uhia ma te 'aufau 'ore, e aore ra ma te 'aufau, ma te 'ore e fa'aara i te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri i roto i te taime tu'uā i ha'amauhia e te fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a fa'atere hau, i tōna hina'aro tu'u i taua tauiha'a ra.

Mea tītauhia te ta'ata tu'u ia fa'aara i te mau tu'ura'a ato'a, i roto i te taime tu'uā ha'amauhia e te fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a fa'aterehau, i te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri.

Mea tītauhia te mau onofaufa'a o te faufa'a mono ia fa'aara i roto i te taime tu'uā i ha'amauhia i roto i te fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a fa'aterehau, i te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri.

Tuha'a 3. – Te mau fa'auera'a i ni'a i te mau tauiha'a nahufaufa'ahia e te mau tauiha'a tāpa'ohia

Īrava LP 622-17. – O te fatu faufa'a, e aore ra tei ha'afāna'ohia i te faufa'a a te hau, te amouta'a o te 'atu'atura'a i te tahi tauiha'a mana'a ato'a, e aore ra te 'āmuira'a tauiha'a mana'a parau tau'amuri nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia i fatuhia e ana, e aore ra i ha'afāna'ohia iāna.

Īrava LP 622-18. – Te fatu ha'amau 'ōpuara'a o te mau 'ohipa i ni'a i te tahi tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, e aore ra te hō'ē o te mau tauiha'a nō roto mai o te 'āmuira'a parau tau'amuri nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, o te fatu iho ia, e aore ra tei ha'afāna'ohia i te faufa'a a te hau mai te peu tē fa'ata'a ra te mau tītaura'a o te tuha'a moni i fa'ata'ahia.

E ti'a i te piha tōro'a a Pōrīnetia farāni ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri ia tauturu ma te tāmoni 'ore i te fatu faufa'a, e aore ra tei ha'afāna'ohia i te faufa'a a te hau o te tahi tauiha'a mana'a e aore ra te 'āmuira'a faufa'a parau tau'amuri i nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia, e nō te rau o te fa'anahora'a o te 'ōpuara'a, e aore ra nō te mea aita e ta'ata e mara'a iāna ia rave, aita ana e rāve'a nō te ha'amaura'a i taua 'ōpuara'a ra.

Īrava LP 622-19. — Ia tauī noa atu te fatura'a o te tahi tauiha'a mana'a, e aore ra te tahi 'āmuira'a tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, e fa'atae te fatu faufa'a e aore ra tei ha'afāna'ohia i te faufa'a a te hau i te mau tuatāpapara'a e te pu'e parau i ni'a i taua mau 'ohipa 'atu'atura'a ra, e aore ra fa'a'āpīra'a i ravehia i ni'a i taua tauiha'a ra, e aore ra i ni'a i te hō'ē o te mau tauiha'a o te tā'ato'ara'a i nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia, i te fatu faufa'a 'āpī, e aore ra i tei ha'afatu 'āpīhia i te faufa'a a te hau.

Īrava LP 622-20. — Ia ravehia te mau 'ohipa 'atu'atura'a, tātā'ira'a, fa'ataeara'a i te vetahi mau tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia, e aore ra tāpa'ohia, e aore ra te tahi 'āmuira'a faufa'a mana'a parau tau'amuri nahufaufa'ahia, e aore ra tāpa'ohia, a fa'anaho ai o Pōrīnetia farāni i te tahi tauturu nō te mau tuatāpapara'a mātamua e te mau tātā'ira'a o taua mau 'ohipa mana'a ra, e aore ra te 'āmuira'a tauiha'a mana 'ore parau tau'amuri, e fa'aīnehia te tārena 'aufaura'a tuha'a moni i te fatu faufa'a hou te 'ōmuara'a o te mau tuha'a 'ohipa tāta'i tahi.

Īrava LP 622-21. — Mea tītauhia te fatu faufa'a, te ta'ata mau, tei ha'afāna'ohia i te faufa'a a te hau, e aore ra te ta'ata i tu'uhia i roto i tōna rima te tahi faufa'a mana'a e aore ra te 'āmuira'a faufa'a mana'a nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia ei patu parau tau'amuri, o tē hina'aro ra e tauī te vaira'a o taua tauiha'a ra mai te tahi vāhi e tae atu i te tahi vāhi 'ē, ia fa'a'ite i te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri i roto i te taime tu'uā i ha'amauhia i roto i te fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a fa'aterehau, hou te utara'a.

Eita te mau tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia e te 'āmuira'a faufa'a mana'a parau tau'amuri i nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia e fatuhia ra e Pōrīnetia farāni, e aore ra e tāna mau fare 'ohipa, e utahia mai te tahi vāhi e tae atu i te tahi vāhi ma te 'ore e parau fa'ati'a nā te ti'amana ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri, e ma te 'ore e mataarahia e te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri. E tupu te utara'a o te mau

tauuha'a mana'a e te 'āmuira'a parau tau'amuri i nahufaufa'ahia e aore ra i tāpa'ohia, i fatuhia e te tahi ta'ata 'ē atu, i ni'a i te anira'a a taua ta'ata ra, ma te tauturu anoha'a a te piha tōro'a a Pōrīnetia farāni ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri.

E ha'apāpūhia i roto i te tahi parau fa'aau e te fatu faufa'a, e aore ra tei ha'afāna'ohia i te faufa'a a te hau, te mau fa'anahora'a ta'a'ē o te tauturu o te ha'amaura'a 'ōpuara'a e ravehia e Pōrīnetia farāni.

‘Īrava LP 622-22. – E pe'e noa te mau hotu o te nahufaufa'ara'a ei patu parau tau'amuri o te tahi tauuha'a mana'a e aore ra te 'āmuira'a faufa'a mana'a, e tae atu te mau hotu o te tāpa'ora'a o te tahi tauuha'a mana'a e aore ra te tā'ato'ara'a o te faufa'a mana'a parau tau'amuri, i te tauuha'a e aore ra te 'āmuira'a tauuha'a parau tau'amuri, noa atu te huru o te rima e mau ra iāna.

‘Īrava LP 622-23. – E pāpa'ihia te tahi tāpura i'oa o te mau tauuha'a mana'a e te 'āmuira'a faufa'a mana'a parau tau'amuri nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia e 'āna'ihia atu ai ia au i te ta'amotu, te motu e te 'oire.

Pene III. – Te mau fa'auera'a o te fa'au'ara'a

‘Īrava LP 623-1. – E fa'au'ahia i te utu'a i fa'ata'ahia e te mau 'īrava D. 117-1 e D. 117-2 o te papa ture o te fa'anahonahora'a fenua i Pōrīnetia farāni, te ta'ata ato'a e rave noa atu ma te 'ore e parau fa'ati'a, e aore ra ma te tū 'ore i te mau parau fa'ati'a i hōro'ahia, te mau patura'a, e aore ra te mau 'ohipa i ni'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, e tae atu i ni'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore piri mai i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia, mai te peu mea tītauhia nō taua mau patura'a ra e aore ra nō taua mau 'ohipa ra te tahi parau fa'ati'a patura'a fare, e aore ra te tahi parau fa'a'itera'a 'ohipa, ia au i te fa'a'ohipara'a o te papa ture i fa'ahitihia i ni'a nei.

‘Īrava LP 623-2. – E fa'au'ahia i te utu'a moni e 445 000 farāne, te ta'ata ato'a e 'ōfati i te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 621-19 i ni'a i te fa'ahuru'ēra'a, ma te fa'aara 'ore, i te tahi faufa'a mana'a 'ore i tāpa'ohia i ni'a i te pu'era'a parau hau, e te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 621-28 i ni'a i te tu'ura'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri.

‘Īrava LP 623-3. – E fa'au'ahia i te utu'a moni e 445 000 farāne, te ta'ata ato'a i 'ōfati i te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 621-4 i ni'a i te mau hotu o te anira'a ia nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri te tahi faufa'a mana'a 'ore, te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 621-14 i ni'a i te mau hotu o te fa'arara'a i te tahi anira'a ia fa'a'ere i te ti'ara'a fatu faufa'a, te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 621-6 i ni'a i te mau tauuira'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri aita e ō i roto i te papa ture o te fa'anahonahora'a fenua i Pōrīnetia farāni, te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 621-11 i ni'a i te mau uta'a, ma te tai'o 'ore i te horora'a fa'aho'i i te 'ino e te pau o tē ti'a roa ia ravehia i ni'a i te mau ta'ata ato'a i fa'aue ia rave i taua mau 'ohipa i ravehia ra, e aore ra te mau rāve'a i ravehia nā roto i te 'ōfatira'a i taua mau 'īrava ture ra.

A ta'a noa atu ā, e ti'a ia Pōrīnetia farāni ia ani i te tiripuna e au mai ia fa'aho'ihia mai te mātāmu ra taua vāhi ra, e fa'ahopo mai ai paha taua tiripuna ra ia ravehia, e aore ra e tītau mai i te fa'aterera'a ia rave i taua mau 'ohipa ra o tē 'aufauhia te mau ha'amau'ara'a e te mau ta'ata 'ōfati ture.

‘Īrava LP 623-4. – E fa'au'ahia i te utu'a moni i fa'ata'ahia nō te mau 'ōfatira'a ture o te pae o te 'āna'ira'a :

1° te ravera'a ma te 'ore e parau fa'ati'a, e aore ra ma te tū'ati 'ore i te parau fa'ati'a i tītauhia, ia au i te fa'a'ohipara'a o te piti o te ahe'e o te 'īrava LP 621-31 te mau patura'a e aore ra te mau 'ohipa i 'ore i tītauhia te parau fa'ati'a patura'a fare e aore ra te parau fa'a'itera'a 'ohipa;

2° te mau 'ōfatira'a i te mau fa'auerera'a o te toru o te ahe'e o te 'īrava LP 621-6, o te toru te ahe'e o te 'īrava LP 621-19, te maha o te ahe'e o te 'īrava LP 621-31 e te 'īrava LP 621-33, i ni'a i te mau 'ohipa tāpūra'a uru rā'au ;

3° te 'orera'a e pia i ni'a i te māhora te parau fa'ati'a o te 'ohipa i hōro'ahia mai, ia au i te fa'a'ohipara'a o te maha o te ahe'e o te 'īrava LP 621-6, te piti o te ahe'e o te 'īrava LP 621-31 e te 'īrava LP 621-33, i ni'a

i te mau patura'a e aore ra te mau 'ohipa eita e ō i roto i te papa ture o te fa'anahonahora'a fenua i Pōrīnetia farāni ;

4° te mau 'ōfatira'a o te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 621-22 i ni'a i te fa'ahepora'ahia ia 'atu'atu ia au i tōna huru te mau tauiha'a mana'a e aore ra te 'āmuira'a tauiha'a mana'a parau tau'amuri i riro ei fa'ananeara'a i te pae o te 'ā'amu, te ano'ite, te 'ihi, te anoha'a e aore ra te peu tumu o te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia.

E fa'autuhia te tāmaura'a i te 'ōfati ia au i te mau fa'auera'a a te mau 'īrava 132-11 e 132-15 o te Papa ture fa'au'ara'a.

'īrava LP 623-5. – E fa'autu'ahia i te utu'a i rotopū i te 143 000 farāne e te tino moni eita e hau atu, mai te peu e patura'a tahua fare, i ni'a i te faito e 715 000 farāne i te metera tuea area patuhia, vāvāhīhia, e aore ra ha'afaua'a 'orehia, e aore ra, nō te mau hi'ora'a 'ē atu, te tino moni e 35 799 000 farāne :

1° te ravera'a, ma te 'ore e parau fa'ati'a, e aore e parau tītauhia nā mua, mai tei fa'ata'ahia i roto i te 'īrava LP 621-33, te mau 'ohipa ato'a e 'ino ai te huru o te tahi faufa'a mana'a 'ore e vai ra i ni'a i te māhora 'itematahia o te tahi fare nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia i roto i te mau patu parau tau'amuri ;

2° te mau 'ōfatira'a i te mau fa'auera'a a te ti'amana ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri i fa'ahitihia i roto i te toru o te ahe'e o te 'īrava LP 621-33 ;

3° te vāvāhira'a i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, e tae atu te tahi faufa'a mana'a 'ore piri mai i te tahi faufa'a mana'a 'ore nahufaufa'ahia e aore ra e vai ra i ni'a i te māhora 'itematahiti o te tahi fare nahufaufa'ahia e aore ra tāpa'ohia, ma te 'ite 'ore i te mau fa'auera'a o te ahe'e mātāmua o te 'īrava LP 621-6, te toru o te ahe'e o te 'īrava LP 621-19, te toru o te ahe'e o te 'īrava LP 621-31 e aore ra o te ahe'e mātāmua o te 'īrava LP 621-33.

'īrava LP 623-6. – E fa'autu'ahia i te utu'a moni e 445 000 farāne, te ta'ata ato'a e 'ōfati i te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 622-10 i ni'a i te tu'ura'a i te tahi tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri, te 'īrava LP 622-6 i ni'a i te fa'a'itera'a i te mau tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri e te mau 'īrava LP 622-15 e LP 622-16 i ni'a i te utara'a, te hōro'ara'a, te tauira'a, ma te 'ore e parau fa'ati'a nā mua, o te tahi tauiha'a mana'a tāpa'ohia i roto i te pu'era'a parau hau o te tāpura i'oa o te mau tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri.

'īrava LP 623-7. – E fa'autu'ahia i te utu'a moni e 445 000 farāne, te ta'ata ato'a e 'ōfati i te mau fa'auera'a o te 'īrava LP 622-4 i ni'a i te tauira'a i te tahi tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri, ma te tai'o 'ore i te anira'a ia fa'aho'i i te 'ino e te pau e riro i te fa'ataehia i ni'a i te mau ta'ata ato'a i fa'aue i te mau 'ohipa i ravehia, e aore ra te mau rāve'a i fa'a'ohipahia ma te 'ōfati i taua mau 'īrava ra.

A ta'a noa atu ā, e ti'a ia Pōrīnetia farāni ia ani i te tiripuna e au mai ia fa'aue ia fa'aho'ihia mai te mātāmua ra, a ha'amaui mai ai teie tiripuna i te tahi fa'ahepora'a, e aore ra a fa'aue atu ai i te fa'aterera'a ia rave i taua mau 'ohipa ra ma te amohia te mau ha'amaui'ara'a e te feia 'ōfati ture.

'īrava LP 623-8. – E fa'autu'ahia te mau ta'ata ato'a e tu'u e aore ra e fatu mai i te tahi tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia, e aore ra te 'āmuira'a parau tau'amuri nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri e ma te 'ōfati i te 'īrava LP 622-7, te 'īrava LP 622-8 e aore ra te 'īrava LP 622-11, i te utu'a moni e 715 000 farāne, ma te tai'o 'ore i te mau horora'a nō te fa'aho'i i te 'ino e te pau i fa'ata'ahia i te ahe'e mātāmua o te 'īrava LP 622-10.

E haruhia te mau tauiha'a mana'a ato'a, e aore ra te 'āmuira'a tauiha'a mana'a i hāponohia i te ara ma te 'ōfati i te mau fa'auera'a a te 'īrava LP 622-11, e aore ra ma te fa'atura 'ore i te parau fa'ati'a taupoto fa'ahaerera'a i rapae, i te mau fa'auera'a i ni'a i te hi'opo'ara'a o te mau hāponora'a i te ara, e aore ra ia 'ore te mau tītaura'a o taua hāponora'a ra i fa'aturahia.

Mai te peu aita o ia i 'eiahia i tōna fatu faufa'a ra, te ta'ata tei iāna ra, te ta'ata e mau ra e aore ra te ta'ata i ha'afāna'ohia, e ho'i mai taua tauiha'a mana'a ra, e aore ra te 'āmuira'a tauiha'a mana'a i hāponohia ma te 'ōfati i te mau fa'auera'a o te piti o te ahe'e o teie 'īrava, i tōna fatu mau ra.

Mai te peu rā e hi'ora'a 'ē, e ho'i mai te mau tauiha'a mana'a e aore ra te 'āmuira'a tauiha'a mana'a parau tau'amuri i haruhia ia Pōrīnetia farāni ra.

'īrava LP 623-9. – E fa'au'ahia i te utu'a moni i fa'ata'ahia nō te mau 'ōfatira'a o te pae o te 'āna'ira'a i te mau fa'auerera'a o te toru o te ahe'e o te 'īrava LP 622-1 i ni'a i te fa'a'amahara'a i te 'amuira'a o te tauiha'a mana'a parau tau'amuri.

Ia tāmāu i taua 'ōfatira'a ra, e fa'au'ahia ia ia au i te mau fa'auera'a a te mau 'īrava 132-11 e 132-15 o te Papa ture fa'au'ara'a.

'īrava LP 623-10. – E fa'au'ahia te ta'ata 'atu'atu e aore ra te ta'ata ha'apa'o, i muri mai i tōna ha'apa'o 'orera'a, a vaiiho atu ai i te tauiha'a ia vāvāhīhia na, ia tāpūhia, ia tū'inohia, ia tāpūpū-haere-hia e aore ra ia 'iritihia, e tauiha'a mana'a 'ore anei, e tauiha'a mana'a nahufaufa'ahia ei patu parau tau'amuri anei, i te utu'a moni e 445 000 farāne.

'īrava LP 623-11. – Nā te mau rave 'ohipa o te piha tōro'a ha'apa'o i te mau patu parau tau'amuri i fa'auehia nō taua 'ohipa ra e i fa'ahōreohia e pāpa'i i te mau 'ōfatira'a ture.

Upo'o parau III. – Te mau māhora vaira'a o te mau faufa'a

Aita tō teie upo'o parau e fa'auera'a ture

Upo'o parau IV. – Te mau area fenua pāroruhia

Aita tō teie upo'o parau e fa'auera'a ture